Generációkba bújva
Szabó Magda: Az a szép, fényes nap

A foglalkozás időtartama: 90 perc

Foglalkozás a Szabó Magda: Az a szép, fényes nap című kisfilmhez

Szabó Magda *Az a szép, fényes nap* című történelmi drámája Szent István király megkoronázása előtti eseményeket, családi helyzetet mutatja be. A film három generációt mutat be, Vajkot/Istvánt, az édesapját, Gézát és a nagyapját, Gyulát. Az egy országot érintő kérdést a keresztény vallásról a királyi család személyes kérdéseinek tükrében láthatjuk. A világ folyamatos változásában állandó, hogy még napjainkban is a megnehezíti az életünket a különböző generációk közti távolság. Milyen problémákkal küzdünk napjainkban ennek kapcsán? Kell-e engednie valamelyik félnek a különböző vitás helyzetekben? Lehet-e több igazság?

Célcsoport	9–12. évfolyam
Időkeret	90 perc
Drámás fókusz	Hogyan változnak a modernkori generációs különbségek a múltbéliekhez viszonyítva? Hogyan alkalmazkodnak egymáshoz a generációk?
Téma és tanulási terület	Generációk közti különbségek értelmezése Szabó Magda *Az a szép fényes nap* című művében megjelenő szereplőkön keresztül
Főbb kompetenciák	Önkifejezés és kulturális tudatosság
TUDÁS (Mit emelünk ki a műből?)	**Tudás:** Tudja, hogy a műben több generáció gondolkodásmódja jelenik meg. Ismeri az kort, a keresztény magyar állam megteremtődésének körülményeit és a Géza által vezetett fejedelemség jellemzőit.
KÉPESSÉG (Milyen változást szeretnénk eredményezni?)	**Képesség:** Képes megfogalmazni saját érzelmeit, nyitott arra, hogy megismerjen több nézőpontot, gondolkodásmódot egy-egy téma kapcsán. Felismeri az azonosságokat és a különbségeket a generációk között. Képes művészeti produktumok befogadására és értelmezésére. Érdeklődik az iránt, hogy a művészeti alkotások milyen módon járulnak hozzá a jelenkori problémák, a mindennapi élet alakulásához.

ATTITŰD (Milyen viszonyt hozunk létre a művel?)	**Attitűd:** Fontosnak tartja, hogy a generációk közti különbségek és az ebből fakadó viták korszaktól függetlenül állandóak. Felismeri az azonosságokat és a különbségeket, meghallgatja mások véleményét. Törekszik arra, hogy megértse mások indítékait, és hogy sajátjait megfelelően tudja közölni.
Gyakorlatok összefoglaló ismertetése – módszertan – élmény	szerep a falon, igazságkeresés, egészcsoportos improvizáció vitával, brainstorming, prezentálás
Eszközigény	drámapapír, filctollak

A film alapjául szolgáló irodalmi műhöz való viszony jele: ß	**Konvenciók típusa jele: ¤**	**Fejleszteni kívánt kompetenciaterület jele: #**
● 5-legközelebbi ● 1-legtávolabbi	● szóbeli (SZ) ● írásos (Í) ● vizuális (V) ● performatív (P)	● digitális (D) ● személyes és társas (SZT) ● önkifejezés (Ö) ● munkavállalói (M) ● tanulás (T) ● kommunikációs (K) ● gondolkodás (G)
További jelmagyarázat az óravázlatokhoz: ● Az oktatók ***dőlt betűvel*** olvashatják az egyes foglalkozáselemek célját. ● A tanári narrációkat **„IDÉZŐJELBE TETT SZÖVEGRÉSZEK”** jelölik.		

1. <u>Köszönés, gondolattérkép készítése a témához</u> 10 perc

ß: 5
¤: V
#: G

A cél ismertetni a diákokkal, hogy mi fog történni foglalkozáson; az első gondolatok előhívása a téma kapcsán.

„Ma a generációk közti különbségekről és hasonlóságokról fogunk közösen gondolkodni, a múlt és a jelen összehasonlíthatóságáról. Először is itt van ez a három nagy papír (elhelyezzük a földön). Az egyikre felírtam, hogy 30 éves korig, a másodikra, hogy 30-tól 60 éves korig és a harmadikra, hogy 60 éves kortól. Hoztam filceket, és szeretném, ha összegyűjtenénk az adott generációk jellemzőit, a tulajdonságoktól kezdve szokásokon át a viselkedési formákig. Bármit fel lehet írni, ami először az eszetekbe jut az adott életkorú emberekről. Mi az, ami a legfontosabb a szereplőknek és mi az, ami a legjobban meghatározza az adott generációt, valamint mi és miért lehet fontos egy bizonyos életkorban, életszakaszban? Gyertek ide és írjátok le az első ötleteiteket a lapokra!”

Közösen ránézünk az első ötletekre, rövid egyeztetés után újabb szempontot vetünk fel.

„Hoztam nektek egy rövidfilmet, amiről szeretnék veletek közösen gondolkodni. A film Szabó Magda *Az a szép, fényes nap* című drámájából inspirálódva készült. A történet Szent István király megkoronázása előtt játszódik, és azokról a vívódásokról szól, amin keresztül kellett mennie a három szereplőnek: még akkori nevén Vajknak, az édesapjának, Géza fejedelemnek, valamint a nagyapának, Gyulának. Mit tudunk róluk?" (tisztázás)

Felírom a három nevet három papírra. Istvánt a legfiatalabb csoporthoz, Gézát a középkorúakhoz, Gyulát pedig az idősekhez. Figyeljetek a viszonyokra és arra, hogyan beszélnek egymással, hogyan állnak vagy nem állnak ki magukért; mi a konfliktus, lesz e megoldás… A film megtekintése után szeretném, ha bővítenénk az adott korosztályok jellemzőit és megnéznénk, hogy amit már a papírra felírtatok, igaz-e Istvánra, Gézára vagy Gyulára.

2. <u>Film megtekintése, megbeszélése</u> 15 perc

ß: 5
¤: V, SZ
#: K, G

A cél a szereplők jellemzése és a generációk jellemzésének bővítése.

„Mit tudtunk meg a filmből? Beszéljünk arról, hogy a filmben mi volt a konfliktus! Vannak-e olyan felírt jellemzők, amik igazak az adott karakterre? Milyen tulajdonságok, viselkedési formák jutottak még eszetekbe? Ezt másik színnel fogom felírni."

3. <u>Képalkotás</u> 20 perc

ß: 3
¤: V, P
#: SZT, K

Az irodalmi mű szereplőinek vonásaiból, életkori jellemzőiből inspirálódva jelenkori konfliktushelyzetekről gondolkodunk.

„Alkossatok három fős csoportokat! Minden csoportban legyen valaki, aki eljátssza az adott karaktert, de annyiban változtatunk az eredeti felálláson, hogy a jelenbe helyezzük őket. Nézzünk meg olyan konfliktushelyzeteket, ahol István az unoka, Géza az apa, Gyula pedig a nagypapa! Nézzünk meg olyan szituációkat, ahol ez a három generáció nézeteltérésbe kerül! Találjátok ki, hogy mi a konfliktus forrása, hol vannak a szereplők, mit csinálnak éppen és hogyan reagálnak egymásra. Ezt a testhelyzetetekkel, arckifejezésetekkel fejezzétek is ki és egy megállított pillanatot mutassatok meg! Próbáljátok meg a legdrámaibb pillanatot megtalálni! Amennyiben inkább női szerepet szeretne valaki felvenni, mert az adott probléma jellemzően nőkhöz köthető, akkor a csoport dönthet úgy, hogy lány, anyuka vagy nagymama szerepébe helyezkednek inkább."

Bemutatjuk a képeket.

„Először ne mondjátok el, hogy mit találtatok ki, megpróbáljuk mi kitalálni! Tartsátok ki a mozdulatot, szoborszerűen vagy képszerűen merevítsétek ki a pillanatot, és akihez odamegyek és megérintem a vállát, kimondhatja, hogy abban a pillanatban mire gondol az adott szereplő."

3. Igazságkeresés 5 perc

ß: 3
¤: SZ
#: G

A feladat megkeresni azt az állítást, ami egy-egy generációnak az igazsága a jelenben.

Az előző feladatban elhangzottak alapján tegyük fel újra a kérdést, hogy mi az, ami a legfontosabb az adott korosztályban lévőknek, és mi az, ami a legjobban meghatározza az adott generációt. Mi és miért lehet fontos valami egy bizonyos életkorban, életszakaszban. Ha szükséges, beszéljünk arról, hogy a filmben mi a konfliktus.

„Mi lehet az adott szereplők vagy generációk igazsága? Mi lehet a legfontosabb a három megjelölt életkorban? Egyezzünk meg egy válaszban!”

4. Egészcsoportos improvizáció 20 perc

ß: 2
¤: SZ, P
#: SZT, Ö, K, G

4/1.

Arról gondolkozunk, hogy mi egy adott generáció kedvenc témája, érdeklődési köre.

Vessünk fel egy szituációt, amelyben egy moziterem a helyszín! A diákok három csoportra bomlanak, a csoportok három különböző generációt fognak képviselni. Arra kérjük a diákokat, hogy egyezzenek meg abban, miről szóljon a film, amire közösen érkeztek!

„Képzeljük el, hogy egy nagy moziteremben vagyunk! Én egy itt dolgozó személy leszek, az a mozigépész, aki a filmeket indítja el. A csapatot háromfelé osztom az alapján, ahogy ültök. Lesz egy csapat, akik a fiatal generációt képviselik, lesz egy, akik a középkorúakat, és egy, akik az idősebbeket. A három csoport beszélje meg, hogy milyen filmre jöttek az adott életkori csoport alapján! Ne egy konkrét film legyen, amit választottatok, inkább egy típusra vagy műfajra volnék kíváncsi, esetleg egy kitalált filmre. Mi a cselekmény? Milyen stílusú a film? Mi a fő mondandója, témája?”

4/2.

Lépjünk szerepbe, és legyünk egy, a moziban dolgozó személy, aki közli, hogy sajnos elromlott a rendszer: mindenki jegye ugyanabba a terembe szól és meg kell egyezniük a vendégeknek abban, hogy a három film közül melyiket nézik meg.

„Jó napot kívánok! Elnézésüket kérem, a rendszerünk elromlott és bár Önök mind különböző filmekre vettek jegyeket, mégis ez a terem volt a jegyükre írva. Elnézést a kellemetlenségért. Ha már itt vannak, akkor a három film közül az egyiket levetítjük Önöknek. Kérem, hogy beszéljük meg, melyik filmet indíthatom el. Mik a javaslatok?”

5. Családi programtervezés és követendő példák 20 perc

ß: 2
¤: SZ
#: SZT, G, K

Programtervezés egy családnak, amit mindenki egyaránt élvezni fog.

Alakítsunk ki csoportokat! A csoportok egy család különböző tagjait képviseljék! Beszéljenek meg egy programötletet, ami a csapat minden tagjának egyaránt élvezhető!

„A moziban volt egy család is, nagypapa, nagymama, apa, anya, gyermekek. Hazafele a nagyszülők külön, a szülők külön és a gyermekek külön azon kezdtek el gondolkodni, hogy milyen nehéz is volt a filmben megegyezni. Másnap is családi esemény lesz, de még nagy a csend, mert senki nem tudja, hogy mit csináljanak. Csoportokban találjatok ki egy olyan vasárnapi programot, amit a család minden tagja élvezne! Legyen mindenki tekintettel a másik generációra!

A feladat kitalálását kezdjétek azzal, hogy megbeszélitek, mi az, amit az adott generációkban lévők megtesznek a másik két generáció tagjaiért. Mi az, ami példaértékű és egy fiú vagy lány tesz az szüleiért és nagyszüleiért, egy apa vagy anya tesz a gyermekéért és idős szüleiért, és mit tesz egy nagyszülő a fiatalabb generációkért.”

Zárásként megosztjuk egymással ezeket, kiemelve a követendő példákat azon túl, hogy mennyi különbség van. Az értékekről is beszéljünk!